

Sygn. akt II C 2298/20 upr.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 10 września 2020r. (data nadania) powód L. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego B. M. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 1164,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 lipca 2016r. do dnia zapłaty. Powód wniósł także o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 19 maja 2016r. M. S. jako kredytobiorca zawarł z pozwanym bankiem umowę kredytu konsumenckiego nr (...), zgodnie z którą pozwany przyznał kredytobiorcy będącemu konsumentem kwotę 8000 zł. Jedną z należności przysługujących pozwanemu z tytułu przedmiotowej umowy była prowizja za udzielenie kredytu w kwocie 1199,20 zł, pobrana w całości.

Powód podał, że kredytobiorca dokonał spłaty pożyczki przed terminem – w dniu 3 lipca 2016r. W konsekwencji bank był zobowiązany do zwrotu obliczonej proporcjonalnie części pobranej przez siebie prowizji za udzielenie kredytu konsumenckiego, wobec jego spłaty przed ustalonym w umowie terminem. Powód podkreślił, że, zgodnie z wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 11 września 2019r. w sprawie C-383/18 (L.) przepisy dyrektywy o kredycie konsumenckim (...) w sprawie umów o kredyt konsumencki należy interpretować w ten sposób, że prawo do obniżki kredytu po jego wcześniejszej spłacie obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta, nie tylko te związane z trwaniem umowy, ale także te płatne jednorazowo. Dodał, że postanowienia umowy kredytu, na podstawie których bank pobrał prowizję stanowią klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c., a nadto są nieważne na podstawie art. 58 § k.c.

Powód wskazał, że roszczenie o zwrot prowizji nabył od kredytobiorcy na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 28 sierpnia 2020r. Podniósł, że kwota dochodzona pozwem obejmuje część pobranej przez bank i niezwróconej mimo przedterminowej spłaty kredytu prowizji.

(pozew k. 1-3)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany przyznał, że wskazana w pozwie umowa kredytu została zawarta pomiędzy nim a kredytobiorcą. Zaprzeczył, by w niniejszej sprawie doszło do przedterminowej spłaty kredytu, wskazując, że okoliczność ta nie została udowodniona, a w konsekwencji zdaniem pozwanego brak jest podstaw do żądania zwrotu prowizji.

Pozwany podkreślił nadto, że przywołana przez powoda wykładnia dyrektywy o kredycie konsumenckim (...) dokonana przez Trybunał Sprawiedliwości UE nie jest wiążąca dla pozwanego; wiążące są również przepisy samej dyrektywy, a obowiązujący art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim jest jasny i nie wynika z niego, że w razie przedterminowej spłaty kredytu całkowity koszt kredytu ulega zmniejszeniu proporcjonalnie do okresu trwania umowy. Zdaniem pozwanego prowizja za udzielenie kredytu jest kosztem związanym z jednorazowymi czynnościami wykonywanymi przez bank w związku z udzieleniem kredytu i jako taka nie podlega zwrotowi. Zakwestionował także zarzuty nieważności i abuzywności postanowień umowy kredytu w przedmiocie prowizji.

Pozwany dodał, że nawet gdyby przyjąć, że art. 49 powołanej ustawy należy interpretować zgodnie z brzmieniem dyrektywy w jej interpretacji względniejszej dla konsumenta, nie odnosi to skutku wobec nabywcy wierzytelności, który jest przedsiębiorcą i z tej przyczyny roszczenie powoda stanowi nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c. Z ostrożności procesowej podniósł też zarzut przedawnienia roszczenia powoda w zakresie odsetek.

(odpowiedź na pozew k. 31-39)

W toku postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 19 maja 2016r. M. S. jako pożyczkobiorca zawarł z pozwanym bankiem umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Kwota pożyczki została określona na 8000 zł (§ 2 ust. 1). Kwota do wypłaty wynosiła natomiast 9199,20 zł i obejmowała kwotę pożyczki wynoszącą 8000 zł oraz prowizję w wysokości 1199,20 zł, która była pobierana poprzez doliczenie jej do kwoty pożyczki i jednorazowo potrącana ze wskazanego w umowie rachunku bankowego (§ 2 ust. 1 i § 3 ust. 2 umowy). Pożyczkobiorca zobowiązał się do spłaty pożyczki w 84 równych miesięcznych ratach wynoszących 147,69 zł każda za wyjątkiem ostatniej raty, płatnych w 1. dniu każdego kolejnego miesiąca poczynając od lipca 2016r. (§ 2 ust. 2-3 i ust. 12-13 umowy).

(bezsporne; kopia umowy pożyczki (...))

M. S. spłacił w całości zadłużenie z tytułu umowy nr (...) w dniu 3 sierpnia 2016r.

(oświadczenie pożyczkobiorcy o dokonaniu całkowitej spłaty kredytu k. 18; wydruk informacji z BIK k. 16)

Po dokonaniu spłaty zadłużenia z tytułu powyższej umowy pożyczkobiorca nie otrzymał od pozwanego żadnych środków tytułem zwrotu części prowizji.

(bezsporne)

Dnia 28 sierpnia 2020r. M. S. zawarł z powodem umowę przelewu wierzytelności, zgodnie z którą zbył na rzecz powoda wierzytelność wobec pozwanego banku z tytułu zwrotu wszelkich nienależnie pobranych opłat i kosztów oraz o zwrot kosztów w związku z przedterminową spłatą pożyczki wynikającej z umowy nr (...)

(umowa przelewu wierzytelności k. 9-9v)

Pismem z dnia 28 sierpnia 2020r. pełnomocnik powoda zawiadomił pozwanego o przelewie przedmiotowej wierzytelności oraz wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 1164,13 zł, obejmującej proporcjonalny częściowy zwrot prowizji – w terminie 3 dni od daty otrzymania wezwania, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

(wezwanie do zapłaty k. 5)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o wyżej powołane dokumenty i kopie dokumentów, które w całości uznał za wiarygodne oraz w oparciu o okoliczności między stronami bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W niniejszej sprawie powód dochodził od pozwanego kwoty wskazanej w pozwie, podnosząc, iż na mocy umowy cesji z dnia 28 sierpnia 2020r. nabył od M. S. (kredytobiorcy) prawa przysługujące mu wobec pozwanego z tytułu umowy kredytu łączącej kredytobiorcę z pozwanym w tym roszczenie o zwrot części prowizji w związku z dokonaniem przedterminowej spłaty kredytu przez kredytobiorcę.

Podstawą dochodzonego roszczenia był art. 49 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (tekst jedn. Dz.U. z 2019, poz. 1083; dalej ustawa o kredycie konsumenckim), który stanowi, że w przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą. Definicję kosztów kredytu zawiera natomiast art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym całkowity koszt kredytu obejmuje wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt,

w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy (lit. a) oraz koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta (lit. b).

Powołany przepis art. 49 określa podstawowy skutek przedterminowej spłaty kredytu (poza samym zwolnieniem się przez konsumenta ze zobowiązania) – obniżenie całkowitego kosztu kredytu. Rozwiązanie to sprzyja bez wątpienia faktycznej skuteczności uprawnienia do przedterminowej spłaty jako instrumentu preferencyjnego dla konsumentów – znacząco zwiększając jego opłacalność dla konsumenta i mogąc motywować do korzystania z niego w praktyce. W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że koszty, od których ponoszenia konsument zostaje zwolniony na podstawie komentowanego przepisu, obejmują wszelkie świadczenia na rzecz kredytodawcy przekraczające wysokość kapitału. Z tego powodu, zakres tych kosztów pozostaje szerszy od całkowitego kosztu kredytu w rozumieniu art. 5 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim – może obejmować także roszczenia, które powstały już po zawarciu umowy i nie były możliwe do przewidzenia przez kredytodawcę w chwili jej zawarcia (zob. K. Osajda (red.), Komentarz do art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, Legalis 2019). Zwolnienie konsumenta od kosztów kredytu zostało połączone, zgodnie z art. 49 powołanej ustawy, proporcjonalną zależnością od zakresu przedterminowej spłaty. Wysokość środków przekazanych przez konsumenta wpływa bezpośrednio na zmniejszenie się globalnej kwoty zobowiązania – a tym samym na skrócenie terminu spłaty należności na rzecz kredytodawcy. W tym samym zakresie traci on, na podstawie komentowanego przepisu, roszczenie o koszty kredytu, które przysługiwałyby mu, gdyby dług konsumenta realizowany był w pierwotnie ustalonym terminie. Mechanizm ten, co istotne, pozbawia podstawy prawnej wszelkie koszty kredytu za okres, o który skróceniu uległ czas jego spłaty – także te, które zostały już spełnione na rzecz kredytodawcy (zob. K. Osajda, Komentarz...). W orzecznictwie przyjęto, że przewidziane w art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim uprawnienie konsumenta do obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego spłaty w całości przed terminem określonym w umowie obejmuje także prowizję za udzielenie kredytu (uchwała SN z dnia 12 grudnia 2019r., III CZP 45/19). Wskazuje się także, że art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim nie wyłącza przedmiotowo możliwości obniżenia żadnego z rodzajów kosztów określonych w art. 5 pkt 6 tej ustawy. Jedyne wyjątek polega na tym, że obniżenie kosztów ma charakter proporcjonalny w tym sensie, że ograniczone jest do okresu od dnia faktycznej spłaty do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Do tego właśnie sprowadza się sens tego ograniczenia, a taką interpretację potwierdza ostatnia część zdania w art. 49 ust. 1 ustawy, zgodnie z którą obniżeniu podlegają nawet te koszty, które konsument poniósł przed spłatą kredytu. Oznacza to, że intencją ustawodawcy było, aby nie różnicować możliwości obniżenia kosztu kredytu w zależności od tego, jaki charakter ma ten koszt i w jakim czasie został poniesiony. Istotą i celem tego rozwiązania jest zatem ustanowienie proporcjonalnej redukcji całkowitego kosztu kredytu – niezależnie od tego, kiedy ten koszt został poniesiony przez kredytobiorcę (wyrok SO w Łodzi z dnia 22 czerwca 2017r., III Ca 10/17). Podobne stanowisko zajął Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, który w wyroku z dnia 11 września 2019r., w sprawie C-383/18 (L.Sp. z o.o. przeciwko (...) im. (...) i innym) uznał, że artykuł 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz.U.E.L z 2008 r., Nr 133, s. 66) należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta.

Nie ulega wątpliwości, że prowizja o dokonaniu całkowitej spłaty kredytu obok odsetek, podatków i marży stanowi część całkowitego kosztu kredytu. Powyższe stwierdzenie wynika nie tylko z przytoczonych przepisów, ale także z samej umowy, w której prowizja jest kredytowana przez bank i wchodzi w skład wypłaconej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało, że w dniu 19 maja 2016r. M. S. jako pożyczkobiorca zawarł z pozwanym bankiem umowę pożyczki gotówkowej nr (...) oraz że kwota pożyczki obejmowała m.in. kwotę przeznaczoną na sfinansowanie prowizji bankowej od udzielonej pożyczki w kwocie 1199,20 zł. Spór między stronami sprowadzał się do samego faktu dokonania spłaty pożyczki przed terminem (co pozwany kwestionował) i w związku z tym skuteczności

przelewu wierzytelności o zwrot części prowizji na rzecz powoda oraz zasadności żądania części prowizji we wskazanej przez powoda wysokości.

Zgodnie z art. 509 § 1 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Zgodnie z § 2 powołanego przepisu wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. Jak stanowi art. 513 § 1 k.c., dłużnikowi przysługują przeciwko nabywcy wierzytelności wszelkie zarzuty, które miał przeciwko zbywcy w chwili powzięcia wiadomości o przelewie.

Przelew wierzytelności jest zatem umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej (cesjonariusza). Przedmiotem cesji mogą być przede wszystkim wierzytelności rozumiane jako prawa podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika spełnienia świadczenia, w tym zarówno całe wierzytelności jak ich części (zob. Kozieł G., Komentarz do art. 509 Kodeksu cywilnego [w:] Kidyba A. (red.) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, Lex 2014; Ciepła H., Komentarz do art. 509 Kodeksu cywilnego [w:] Gudowski J. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Księga trzecia. Zobowiązania, Warszawa 2013; zob. też wyrok Sąd Najwyższego z dnia 11 grudnia 2009r., V CSK 184/09).

W ocenie Sądu wbrew stanowisku pozwanego powód wykazał dokonanie przez M. S. spłaty przedmiotowej pożyczki przed terminem (w dniu 3 sierpnia 2016r.) przedstawiając dokumenty w postaci oświadczenia pożyczkobiorcy (k. 18) oraz wydruk informacji z BIK (k. 16), a prawdziwość tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu. Równocześnie pozwany nie wskazał, jakie konkretnie nieprawidłowości odbierają moc dowodową tym dokumentom (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 lutego 2018 r., I ACa 278/17), w związku z czym jego zarzuty w tym zakresie uznać należało za bezskuteczne. Pozwany nadto nie kwestionował samego faktu zawarcia umowy przelewu wierzytelności, nie podnosił też żadnych zarzutów co do samej umowy.

W okolicznościach niniejszej sprawy brak było również podstaw by przyjąć, że zawarta pomiędzy powodem a pożyczkobiorcą umowa przelewu wierzytelności była nieważna, by umowa ta była sprzeczna z ustawą, zasadami współżycia społecznego albo zmierzała do obejścia prawa. Brak było również podstaw by przyjąć, że przelew wierzytelności sprzeciwiał się ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Ponadto wprost z umowy wynikało, że jej przedmiotem jest wierzytelność przysługująca kredytobiorcy wobec pozwanego banku z tytułu zwrotu wszelkich nienależnie pobranych opłat i kosztów oraz o zwrot kosztów w związku z przedterminową spłatą pożyczki wynikającej z umowy nr (...). W świetle powyższych rozważań dotyczących art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim bezpodstawne było także stanowisko strony pozwanej jakoby wierzytelność będąca przedmiotem przelewu nie istniała, skoro przepis ten obejmuje wszelkie koszty niezależnie od tego jaki mają charakter i w jakim czasie zostały poniesione. Żądanie zasądzenia zwrotu proporcjonalnie wyliczonej części kosztów w związku z przedterminową spłatą pożyczki uznać zatem należało za zasadne. Ponieważ pozwany w istocie nie kwestionował wysokości roszczenia, jak również Sąd nie znalazł podstaw aby zakwestionować dokonane przez powoda wyliczenia kwoty należnej z tytułu części prowizji podlegającej zwrotowi, żądanie kwoty 1164,13 zł należało uwzględnić w całości. Jedynie na marginesie wskazać należy, iż, wobec uznania, że część prowizji podlega zwrotowi na podstawie wyżej powołanego art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, zbędne było odnoszenie się do zarzutów abuzywności i nieważności postanowień samej umowy pożyczki w zakresie prowizji.

Nie zasługuje na uwzględnienie podnoszony w odpowiedzi na pozew zarzut naruszenia przez powoda zasad współżycia społecznego. Przepis art. 5 k.c. jest klauzulą generalną i jedynie w wyjątkowych sytuacjach może stanowić podstawę oddalenia powództwa. Odmowa udzielenia ochrony prawnej na podstawie art. 5 k.c. z uwagi na jego wyjątkowy charakter musi być uzasadniona istnieniem okoliczności rażących i nieakceptowanych w świetle powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Zasadniczą podstawę stwierdzenia o wystąpieniu nadużycia prawa stanowić powinna analiza zachowania uprawnionego. Jego negatywna ocena może wynikać m.in. z faktu, że zajęcie zostało przez niego sprowokowane albo też z faktu wykorzystania położenia drugiej strony (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09, Lex nr 560607). W okolicznościach niniejszej sprawy samo wykonywanie przez powoda prawa do żądania zapłaty proporcjonalnie wyliczonej części prowizji w związku z

przedterminową spłatą kredytu przez poprzednika prawnego powoda będącego konsumentem, nie daje podstaw do stwierdzenia, że wykonywanie tego prawa jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. O nadużyciu prawa przez powoda nie świadczy również okoliczność, że powód jest przedsiębiorcą i nabywa wierzytelności przysługujące konsumentom wobec banków. Również i te zarzuty pozwanego nie zasługiwały na uwzględnienie. Sąd zatem zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1164,13 zł, w tym zakresie orzekając zgodnie z żądaniem pozwu.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. oraz art. 52 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym kredytodawca jest zobowiązany do rozliczenia z konsumentem kredytu w terminie 14 dni od dnia dokonania wcześniejszej spłaty kredytu w całości. Wskazać tu jednak należy, iż, zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które Sąd w pełni podziela, roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego ma być niezależny od długu głównego i według własnych reguł ulega przedawnieniu. Zatem roszczenie o odsetki ulega przedawnieniu w terminie przewidzianym dla świadczeń okresowych (tj. 3 lata zgodnie z art. 118 k.c.), niezależnie od charakteru długu głównego (zob. wyrok SN z dnia 10 kwietnia 1997r., II CKN 83/97, wyrok SN z dnia 7 czerwca 2001r., III CKN 369/00). Tym samym uznać należało, że roszczenie powoda o zapłatę odsetek za okres poprzedzający 3 lata od dnia wniesienia pozwu uległo przedawnieniu. Pozew został wniesiony w dniu 10 września 2020r., zatem zarzut przedawnienia roszczenia powoda o odsetki za okres poprzedzający dzień 10 września 2017r. był zasadny. W konsekwencji Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki za opóźnienie od dnia 10 września 2017r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo Sąd oddalił jako niezasadne.

Mając to wszystko na względzie, Sąd orzekł jak w punkcie I i II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł jak w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., nakładając jedynie na pozwanego obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, uznając, że powód uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania. Mając zatem na względzie powyższe Sąd obciążył pozwanego kosztami procesu poniesionymi przez powoda, zasądając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 387 zł na którą złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 100 zł oraz wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika powoda – adwokata w stawce minimalnej w wysokości 270 zł, ustalonej zgodnie z przepisem § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800), w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016r. oraz 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. O odsetkach od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c.

Sędzia Agnieszka Kamińska-Urbańska

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego.

Sędzia Agnieszka Kamińska-Urbańska